

עלון דברי חיים לפרשת מקץ – שבת חנוכה

ונחלקת לשניים, ועולה חצי התיבה למנין: 190, כמנין ק"ץ.

והיינו שק"ץ שנים לא יעבדו למצרים, וממילא **"רדו שמה"** – ישאר מהארבע מאות שנה רק 210, ותהיו במצרים רק כמנין "רד"ו", וא"כ נמתקה גלות מצרים במקצת, ואין לנו להתיירא ממנה כל כך...

ולפי זה מדויק מה שנאמר בפרשת ויגש, כאשר יוסף שולח את אחיו אל יעקב להורידו למצרים, ציווה להם לומר לאביו **"שמני אלוקים לאדון לכל מצרים, רדה אלי אל תעמוד"**, שהרי שנה עברה מהירידה הראשונה עד כה, אם כן נשארו רק 209 שנים לגלות, לגן אמר "רדה", כמנין 209 – הזמן הנותר.

החתם סופר

"וירא יוסף את אחיו ויכרם ויתנכר אליהם וידבר אתם קשות...ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו"

מדוע נאמר שוב "ויכר יוסף את אחיו", על אף שבפסוק הקודם כבר נאמר "וירא יוסף את אחיו ויכירם"?

אמנם יתכן שכאשר ראה יוסף את אחיו והכירים, עלה בלבו ספק שמא גם הם מכירים אותו, אולם הם שומרים על שתיקה, מפני שהם מצפים לשמוע את תגובתו למראה פניהם. משום כך ניסה יוסף לבדוק האם הם מכירים אותו או לא, כפי שאומר הכתוב: **"ויתנכר אליהם וידבר עמם קשות"**.

ואיך בדק זאת יוסף? הוא שאל אותם **"מאין באתם"**, שאלה אשר מתאים להפנות אותה כלפי אדם מוכר, שהופיע לנגד עיני מכירו, והלה מבקש לדעת מהיכן הגיע, בשונה מן השאלה "מאין אתם" אשר מתאימה להיאמר לאדם בלתי מוכר.

"ושבע הפרות הרקות והרעות העולות אחריהן שבע שנים הנה ושבע השבילים הרקות שדפות הקדים יהיו שבע שני רעב"

יש לדקדק על שינוי הלשון, שבפתרון חלום הפרות אמר שבע שנים "הנה" לשון הווה, ואילו בפתרון חלום השבולים אמר "יהיו" לשון עתיד?

ונראה לבאר ע"פ מה דאיתא במדרש רבה: מ"ב שנה היה ראוי הרעב לבוא למצרים שהרי פרעה ראה ז' פרות וז' שבולים הרי 14, והוא אמר ליוסף ז' פרות וז' שבולים הרי הם ביחד 28, ויוסף אמר ז' פרות וז' שבולים הרי 42, ולא היה הרעב אלא שנתיים, שכיון שירד יעקב למצרים כלה הרעב, וחזר הרעב למצרים בימי יחזקאל 40 שנה.

ולפי זה יש לומר שבתחילה בחלום הפרות אמר שהם רמזו שעכשיו יהיה רעב ולכן אמר לשון הווה, אבל בחלום השיבולים אמר לשון עתיד לרמוז על הרעב העתיד להיות בימי יחזקאל, כיון שעכשיו לא יהיה רעב רק שנתיים ימים.

נתיבות עולם

"וַיֹּאמֶר הִנֵּה שָׁמַעְתִּי כִּי יֵשׁ שָׁבֵר בְּמִצְרַיִם רִדּוֹ שְׁמָה וְשִׁבְרוּ לָנוּ מִשָּׁם וְנַחֲיָה וְלֹא נָמוּת"

הנה ידוע מה שאמר הקב"ה לאברהם אבינו בברית בן הבתרים "ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה", ולמעשה היו בני ישראל במצרים רק 210 שנה, ונחסר 190 שנים כמנין ק"ץ ממנין הארבע מאות שנה.

ועל זה כבר פירש הגאון מוילנא את הנאמר בהגדה של פסח: "הקב"ה חישב את ה"קץ" לעשות – שיהא נחשב קושי השעבוד כאילו עבדו גם את הק"ץ שנים.

ועל פי זה מסביר החתם סופר: זהו מאמר יעקב לבניו **"שמעתי כי יש שבר במצרים"**, תיבת "מצרים" בגימטריא: 380. ויש שבירה למצרים

שעבד גנב מאדונו – בדין חייב הוא מיתה. "וגם אנחנו – נהיה לאדוני לעבדים" – אבל אם יתברר שאנחנו הגנבים, אין ענשנו חמור כל כך, ולא נהיה אלא לעבדים. לפיכך, כאשר הגביע נמצא באמתחת בנימין, אמר האיש: "גם עתה כדבריכם כן הוא אשר ימצא איתו יהיה לי עבד ואתם תהיו נקיים!"
הבית יוסף

לחנוכה

"בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי"
לכאורה קשה מדוע תיקנו להזכיר בחנוכה את יוחנן כהן גדול, שכידוע נעשה צדוקי כדאיתא בגמרא "יוחנן כהן גדול שימש בכהונה גדולה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי"?

ונראה דהנה כשאדם עובר עבירה ורוצה לשוב בתשובה אין לו תשובה כי אם באותו מעשה. והנה במה נעשה יוחנן צדוקי, במה שדרש "כי בענן אראה על הכפורת" כמדרש הצדוקים להביא אש מבחוץ, כמסופר בגמרא יומא דף נ"ג.

ולכן התיקון של יוחנן היה בימי חשמונאי שעל ידם נעשה נס חנוכה והדליקו נרות "בחצרות" קדשך.

וזהו הפירוש בגמרא שבת כ"א הדורשת בענייני חנוכה, ומביאה את הדין של "הניח חנוני את נרו מבחוץ חייב", "חנוני" הוא אותיות יוחנן, דהיינו יוחנן כהן גדול שנעשה צדוקי "והניח את נרו מבחוץ" דהיינו אש על הקטורת מבחוץ, וזהו "חנוני חייב", "רבי יהודה פוטר בנר חנוכה", פירוש יהודה המכבי פטר את כל השנים שהיה יוחנן כהן גדול צדוקי ע"י נר חנוכה, דהיינו תיקון עבירת רבי יוחנן באותו מעשה.

בוצינא דנהורא

שבת שלום! חזכה שמח!

יוצא לאור לרפואה שלימה שרה בת דבורה

שתח"

לכל ענייני העלון נא לפנות במייל ל

kosssover@gmail.com

אולם תשובתם של האחים: **"מארץ כנען"** הוכיחה ליוסף שהם, אכן אינם מכירים אותו, מפני שזו איננה תשובה הולמת לאח היודע היטב את ארץ מוצאם, ומתאים היה להשיב לו "מן הבית".

מכיון שכך, הבין יוסף שאין הם מכירים אותו כלל, ולכן הפסוק הבא מדגיש **"ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו"**, דהיינו כעת נודע ליוסף שאין אחיו מכירים אותו.

רבי צבי הירש הלוי בליוויס זצ"ל

"ויאמר אליהם מרגלים אתם"

מדוע האשימם יוסף דווקא באשמת ריגול? הלא היה יכול להאשים אותם בגניבה, שוד וכדומה?

וביארו המפרשים שיוסף עשה לעצמו את החשבון הבא: אם יאמר שהאחים גנבים, הם יצאו החוצה וישאלו את האנשים: איך אפשר "להסתדר" על בעל הבית? במתן שוחד בכספים וכדומה... במקרה כזה היו עונים להם שעם בעל הבית כזה לא ניתן להסתדר, כי הוא היה פעם עבד ועכשיו נעשה מושל! אז כשישמעו זאת האחים, יהיו תופסים מיד שמדובר באחיהם הקטן יוסף שנמכר לעבד, והוא הוא שנהיה מושל.

לכן אמר להם **"מרגלים אתם"**, כדי שייבינו שהם במעקב אנשי בית המלוכה, וכל תנועה שלהם מצולמת ומקולטת. במצב הזה הם לא יעזו לשאול אנשים ברחוב, כי כל שיחה קצרה כזו רק תגביר את החשד שהם, אכן, מרגלים, וכך יתסבכו עוד יותר...

מפרשים

"אשר ימצא אתו מעבדיך ומת"

לאחר שהגביע נמצא באמתחת בנימין, לא מצינו שביקשו שיוותרו להם את אמירתם זו, ושלא ימיתו את אחיהם. מדוע?

הסביר מרן הבית יוסף בדרשותיו כי מעולם לא הסכימו להריגת הגנב שימצא בקרבם, אלא כך אמרו: "אשר ימצא איתו **מעבדיך** – ומת", בטוחים אנחנו שא' מעבדי בית יוסף גנב את הגביע, ואצלם יש לחפשו. ואם אמנם יתברר